

▶ Si sou servits

LLUÍS GUXENS I GALOFRÉ

Arbres i converses

Cauen les flors de les xicrandes. A la nostra ciutat hi ha passatges amb aquesta botànica que omplen de violeta el cel i el terra. Les envistes de la vila la tanquen, encara, unes vinyes d'un verd incipient intens.

A voltes, assegut en un qualsevol lloc, a la sorra de la platja, prenent un cafè en algun establiment amb taules i cadires a l'aire lliure, costa de seguir una conversa de la gent que t'acompanya. L'oïda se'n va, inevitablement, a cercar la intel·ligència de veus volanderes vingudes d'aquí i d'allà, de persones desconegudes. No cal veure'n els rostres. Hom es pot balancejar mentalment escoltant-les. Endinsar-se en les seves vides. Amb una mica d'impudícia, acompanyar-les en els seus neguits, en les seves alegries, en els seus projectes.

El meu pare va desaparèixer. La meua mare, potser fruit d'aquest desengany, va ser molt severa amb mi. Em vigilava de prop les passes vers el sexe contrari. Una joventut en llibertat vigilada.

Hom sent un gran respecte per aquestes experiències.

Jo, al vespre, poca cosa. Una mica de fruita. Una amanida ... Quina xafogor que fa. La C. Sí, noia, amb el seu veí. Es veu que feia temps que durava. Sí, el principal interessat és el darrer a saber-ho.

Els arguments més literaturitzables no

són als llibres. Són al carrer. Trossos de vida que, convenientment maquillats o despullats, adobats o en més o menys estat natural, són material de paper d'escriure d'un palpitant vivísim.

Al meu marit ja li dic que, de bestieses, les mínimes—rialles. Què s'ha cregut, a les nostres velleses? Un dia em va dir, P. encara no t'he vist mai el darrer. I ja feia més de deu anys que érem casats, no us penseu... — més rialles.

Sociologia en estat pur. Més fiable que les enquestes. O tan falsa. Perquè, més enllà del que hom diu, un s'ha de quedar amb el que s'entrelluca entre les paraules pronunciades, ha de traduir els silencis, ha d'interpretar el trèmol de la veu, la catarsi de la rialla.

Aquest estiu no sé a qui deixar el gos. Si no ho puc solucionar, que marxin tots dos, marit i gos, que jo ja em quedaré a casa, reposant de veritat. Que les dones, depèn de com anem de vacances, poc que en tenim de descans. Què hi ha de diferent, entre fer la truita amb patates al pis o a l'apartament? Els homes sí que descansan, i fan la cerveseta amb els amics.

Un no sap que es diu a la pròpia taula, capcinejant afirmativament a tot el que s'hi afirma, amb educació i un mig somriure als llavis. Però en realitat l'enteniment ja ha volat a la propera conversa. Els anteriors veïns de terrassa han marxat i els ha substituït

una parelleta jove. Des de la discreció més absoluta, hom es disposa a viatjar amb ells, a endinsar-se en les seves vivències.

Necessitem els mobles del menjador i els electrodomèstics de la cuina. La resta, ja anirem fent ... Sí, ja ho sé que són molts diners, però em fa tanta il·lusió ... No, el sofà marró pastel no, aquest és el de la setmana passada. El que vam anar a veure dilluns, aquell beige trencat. És que no t'hi fixes, R. Sí, el del banc em va dir que ens ho podia fer entrar tot dins de la hipoteca.

I així va tirant la vida, entre les mans de la gent. De la gent que va tenir una joventut

robada. De la que busca la felicitat lluny de casa. De la que recerca la sensualitat malgrat l'edat. De la que les vacances l'angoixen. De la que construeix el seu futur a cops de mobiliari.

I la suma d'aquestes vivències, d'aquests batecs, vista des de lluny, conforma un tenclosques esclatant, d'uns colors humans esplèndids. Indescriptible.

Hi ha una xicranda, a la ronda Ibèrica, d'una exuberància espectacular. Res comparable, però, a la frondositat exultant de la vida de la gent anònima.

▶ In memoriam

ASSOCIACIÓ PESSEBRISTA DE VILANOVA

En la mort de Fra Gilbert Galceran, un vilanoví universal

El passat 1 d'agost, en el monestir de Santa Maria de Solius (Baix Empordà) a l'edat de noranta set anys, moria Artur Galceran i Famadas, que en la professió monàstica adoptà el nom de Gilbert. El germà Gilbert, o Fra Gilbert com popularment l'anomenàvem, va ser un vilanoví que assolí la difícil categoria d'universal, i ho va aconseguir precisament en la humil disciplina del pessebrisme.

La visita que a l'edat de vuit anys va fer a la casa del senyor Sebastià Gumà va impressionar-lo fortament. El senyor Gumà, prohòmic vilanoví, posseïa una esplèndida col·lecció de figures, tant nadalencques com de Passió o calvaris, i construïa diorames amb guix acolorit segons la tècnica de l'anomenada escola de Barcelona. A partir de llavors, el jove Artur començà a aplicar aquesta tècnica als seus pessebres casolans, i anys a venir seria un gran divulgador de l'escola catalana, més enllà de les nostres fronteres.

De fet, havia de ser metge, seguint una antiga tradició familiar, però la carrera de medicina quedà truncada per la guerra civil (1936-1939), en la que serví amb el grau d'alferes en el cos de sanitat de l'exèrcit republicà. L'any 1942 la seva vida es capgirà absolutament quan va decidir ingressar al monestir de Santa Maria de Poblet.

En la dilatada trajectòria vital del germà

Fra Gilbert Galceran a Roma

AR. FAMÍLIA GALCERAN

Gilbert hi destaquen les condicions de vilanoví, monjo, pessebrista, i un delicat sentit de l'humor que transmetia a tots els que tinguérem el goig de tractar-lo.

Per allà els anys cinquanta, l'inclit Enric C. Ricart, un altre practicant de la fina ironia vilanovina, llavors president de l'Associació Pessebrista local, l'anomenà virtual ambaixador dels pessebristes vilanovins a Roma. La comesa, però, anà molt més lluny, per la seva aportació al pessebrisme

universal, tant en la concepció artística de la perspectiva i la fondària del paisatge, com pel singular tractament de la llum i del color. El reconegut etnògraf Bienve Moya, després d'una visita al pessebre del germà Gilbert al monestir de Solius, una exposició permanent de quaranta preciosos diorames, va escriure: *Es monjo i pessebrista, però també hauria pogut ser un gran cineasta.*

Tanmateix, Fra Gilbert va percebre sempre el seu art com un do de Déu i en aquest

sentit havia dit. *Els que hem rebut aquesta gràcia, amb una mica de suro i molsa i quatre figures podem realitzar aquests quadres plàstics que segurament a més d'un li farà obrir els ulls, no solament del cos, sinó també de l'ànima.*

Fa prop d'una vintena d'anys, el Círcol Catòlic de Vilanova, que en aquells anys acollia l'Associació Pessebrista, va fer petició de la Creu de Sant Jordi per a Fra Gilbert, seguint el procediment reglamentari, amb referències i documentació sobre la seva obra tant d'ací com d'Itàlia i Suïssa, on sempre havia remarcat la seva condició de català. Fou debades, com també passà en algun posterior intent. Sense entrar en la gastada discussió sobre els criteris seguits en la concessió de la insígnia, solament remarcar el paper de ventafocs que les produccions de la cultura popular i tradicional acostumen a representar en l'escena de la consideració artística.

Sortosament, amb posterioritat, l'Associació Pessebrista Internacional li va concedir el seu màxim guardó en reconeixement a tota la seva obra, un llegat important que enalteix el patrimoni de l'effímer art del pessebrisme. D'altra banda, a Vilanova, al local de l'Associació Pessebrista ubicat al carrer de Manuel de Cabanyes, en el Nadal de 2002 es va donar el nom de Fra Gilbert Galceran a una sala d'exposicions en senyal d'homenatge-suara convertit en record-al venerable monjo i pessebrista.